

ตอนที่ 1 ทฤษฎีการแปล

第一章 翻譯理論

1. การแปลคืออะไร

การแปลเป็นการถ่ายทอดจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่ง เป็นการสื่อสารโดยการใช้ภาษาถ่ายทอดความหมาย กล่าวคือนักแปลพยายามจับความหมายจากภาษาหนึ่งแล้วแสดงออกในอีกภาษาหนึ่ง

ในการแปลนั้น นักแปลต้องพยายามรักษารูปแบบของต้นฉบับไว้พร้อมๆ กับคงความหมายไว้ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดคำใช้แทนความหมาย การประกอบคำขึ้นเป็นวลี หรือหน่วยที่ใหญ่ขึ้นไปในภาษาหนึ่งย่อมแตกต่างไปจากอีกภาษาหนึ่งมากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่จะเป็นภาษาใด ในการเปรียบเทียบภาษาจีนกับภาษาไทยแล้วรูปแบบการเสนอความหมายมีทั้งที่ตรงกันหรือใกล้เคียงกันและที่ต่างกัน รูปแบบที่ต่างกันนี้มีมากกว่ารูปแบบที่ตรงกัน ซึ่งเป็นปัญหาอันหนึ่งสำหรับนักแปลจีน-ไทย

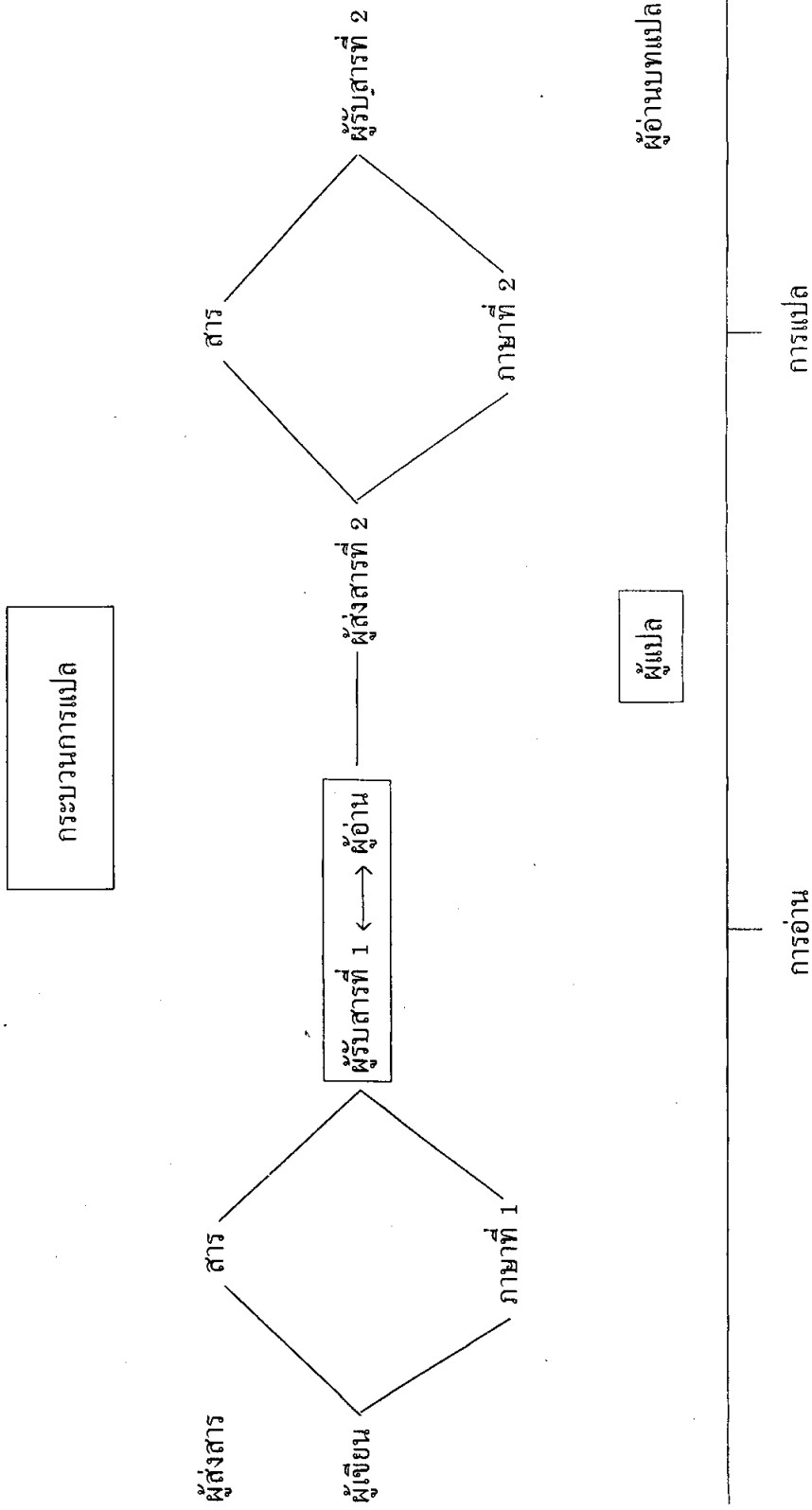
ในเมื่อการแปลเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมายและรูปแบบของความหมาย การแปลจึงสัมพันธ์กับภาษาอย่างใกล้ชิดในการเอาภาษามาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อให้การถ่ายทอดความหมายและรูปแบบของความหมายประสบผลสำเร็จ

ภาษาเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ผลิตขึ้นเพื่อใช้สื่อความคิดเห็น ประสบการณ์และความรู้สึกซึ่งกันและกันประกอบด้วย

1. สัญลักษณ์ ซึ่งอาจเป็นเสียงหรือตัวอักษร
2. กฎเกณฑ์ หมายถึงไวยากรณ์หรือหลักภาษา

เราจึงกล่าวได้ว่า ภาษาประกอบด้วยคำและข้อตกลงในการใช้คำของภาษานั้น ภาษาจะมีประโยชน์ขึ้นต่อเมื่อมีผู้ต้องการใช้ในการสื่อความหมาย เราจำแนกเป็น 2 ฝ่าย คือ ผู้ส่งสาร และผู้รับสาร

การแปลนั้นเกี่ยวข้องกับการสื่อสารโดยการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ ฐานะของผู้แปลในเส้นทางการสื่อสารจะอยู่ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารดังนี้

2. การแปลภาษาเขียนและภาษาพูด

เราอาจแบ่งการแปลออกเป็น 2 ชนิด โดยใช้ประเภทของภาษาเป็นหลักคือ

1. ถ้าต้นฉบับเป็นการพูดและมีผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดออกเป็นอีกภาษาหนึ่งโดยวิธีพูดเราเรียกการถ่ายทอดนี้ว่า **การแปลแบบล่าม** ซึ่งอาจเป็นการถ่ายทอดไปพร้อมๆ กับผู้พูด หรืออาจรอจนผู้พูดจบหนึ่งตอนแล้วจึงจะถ่ายทอดให้ผู้ฟัง การแปลแบบล่ามนี้เป็นสิ่งจำเป็นในการประชุมนานาชาติ

2. ประเภทที่สองคือ การแปลจากต้นฉบับเป็นงานเขียน และผู้แปล **แปลเป็นภาษาเขียน** การแปลแบบนี้เป็นที่แพร่หลายกันมากและให้ประโยชน์ต่อมนุษยชาติทั้งในด้านส่งเสริมการศึกษา เผยแพร่วัฒนธรรม และเพิ่มความเข้าใจอันดีระหว่างชนชาติที่ใช้ภาษาต่างกัน

3. ทฤษฎีการแปล

1. ทฤษฎีการแปลแนวภาษาศาสตร์

นักภาษาศาสตร์ชื่อ Catford เชื่อว่ากระบวนการแปลเป็นกระบวนการทางภาษา ผู้แปลมีหน้าที่เปลี่ยนข้อความจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่ง เช่น จากภาษาไทยเป็นภาษาจีน มีกระบวนการสองขั้นตอน คือ

1. ผู้แปลจับความหมายตามภาษาของคำศัพท์ในต้นฉบับ ตลอดจนความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ของคำศัพท์เหล่านั้น

2. ผู้แปลหาคำศัพท์ในอีกภาษาหนึ่งที่มีความหมายตรงหรือใกล้เคียงกับคำศัพท์ในต้นฉบับ เช่น ประเทศไทยตั้งอยู่ภาคตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย

國 泰 位 於 部 東 南 的 洲 亞

แปลเป็นประโยคภาษาจีนว่า

泰 國 位 於 亞 洲 的 東 南 部

การแปลในลักษณะนี้เรียกตามทฤษฎีว่า “การถ่ายภาษา” ซึ่งดูเผินๆ ก็นับว่าเป็นการแปลที่ตรงดี แต่ปัญหามืออยู่ว่า ตรงต่ออะไร ตรงต่อภาษาในต้นฉบับ หรือตรงต่อความหมายที่ต้นฉบับต้องการสื่อ การถ่ายภาษาก่อให้เกิดความรู้สึกว่า เราได้ถ่ายทอดทุกสิ่งทุกอย่างจากต้นฉบับ แต่แท้จริงแล้วเป็นการเข้าใจวัตถุประสงค์และหลักการของการแปลผิดพลาดไป กิจกรรมการแปลมิได้กระทำขึ้นเพื่อ “ถ่ายภาพ” ให้เห็นว่าภาษาในต้นฉบับใช้คำศัพท์อะไร หรือผูกคำศัพท์ตามไวยากรณ์อย่างไร หากแต่การแปลมีขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ภาษาต่างกันสื่อสารเข้าใจกันได้

ความผิดพลาดของการถ่ายทอดภาษาอยู่ที่ความ “หมกมุ่น” กับภาษาต่างประเทศ ซึ่งทำให้คิดว่าความหมายทั้งหมดอยู่ในภาษาที่ใช้ในต้นฉบับ ทำให้ผู้แปลลืมไปว่าต้นกำลังสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจในภาษาของตน ภาษาที่ผู้แปลใช้บางครั้งจึงดูเหมือนขาดความเป็นธรรมชาติ

2. ทฤษฎีการแปลแบบยึดความหมาย

นักแปลชื่อ Nida ผู้เชี่ยวชาญการแปลเชื่อว่าการแปลมิใช่เป็นเพียงกระบวนการทางภาษา หากเป็นกระบวนการสื่อสารความคิด ข้อความที่สื่อความหมายอาศัยภาษาเป็นเพียงสื่อ เจ้าของต้นฉบับแสดงความคิดของตนออกมาในรูปของข้อความที่เป็นภาษา นักแปลมีหน้าที่ดึงเอาความคิดออกมาจากข้อความเดิมอย่างถูกต้องและครบถ้วน แล้วนำเอาความคิดนั้นมาถ่ายทอดในรูปของข้อความที่เป็นภาษาใหม่อย่างบริบูรณ์โดยไม่ได้มุ่ง “ถ่ายภาพ” ของภาษาเดิม การปฏิบัติเช่นนี้ทำให้บรรลุเป้าหมายของการแปล นั่นคือ การทำให้ผู้ใช้ภาษาต่างกัน สามารถสื่อสารเข้าใจกันโดยความแตกต่างของภาษาจะไม่เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสารอีกต่อไป

ทฤษฎีการแปลแบบยึดความหมายช่วยทำให้ชัดเจนว่าสิ่งที่เราแปลนั้นคืออะไร เรามิได้แปลภาษาแต่แปลข้อความที่สื่อความหมาย เราจึงต้องทำความเข้าใจให้ดีกว่า สองสิ่งนี้ต่างกันอย่างไร ภาษาเป็นระดับสัญลักษณ์ที่เป็นเครื่องมือในการสื่อความหมาย คำในภาษามีความสามารถที่จะสื่อความหมายได้ระดับหนึ่ง ซึ่งคือความหมายในพจนานุกรม และเราก็อาจหาคำในอีกภาษาหนึ่งซึ่งมีความหมายตามพจนานุกรมที่ตรงหรือใกล้เคียงกันได้

ข้อความที่สื่อความหมายย่อมปรากฏในรูปของภาษา แต่ความเข้าใจข้อความบางครั้งเกิดจากการนำเอาความหมายตามภาษาไปบวกเข้ากับส่วนเสริมทำให้ความหมายเต็มสมบูรณ์อย่างแท้จริง ส่วนเสริมเหล่านี้อาจได้แก่ สถานการณ์ หรืออารมณ์ความรู้สึกร่วมกัน ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร แต่ส่วนเสริมที่สำคัญที่สุดและใช้บ่อยที่สุด คือ ความรู้เดิม ซึ่งหมายถึงความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับข้อความนั้นๆ

4. คุณสมบัติของนักแปล

ก่อนที่จะระบุลงไปว่าผู้ทำงานแปลควรมีคุณสมบัติใดบ้างนั้น เราควรจะพิจารณาก่อนว่า ลักษณะงานแปลที่มีคุณภาพนั้นเป็นอย่างไร งานแปลที่มีคุณภาพนั้นประกอบด้วย คำ ประโยค วิธีการเรียงคำ เรียงประโยคที่ผู้แปลได้เลือกสรรมาใช้สื่อความหมายทั้งหมด ที่มีอยู่ในต้นฉบับได้อย่างครบถ้วน ความหมายทั้งหมดในที่นี้หมายถึงความคิดหรือข้อมูลอันเป็นเนื้อหาของต้นฉบับ รวมทั้งความหมายตามนัยต่างๆ และรสชาติของต้นฉบับ นอกจากนี้ภาษาในฉบับแปลนั้นควรจะรื่นหูและเป็นธรรมชาติที่สุดในความรู้สึกของผู้อ่าน ประการสุดท้ายงานแปลที่นับว่าใช้ได้นั้นต้องอ่านแล้วรู้เรื่องผู้อ่านจบแล้วจับใจความได้ นักแปลควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. ความสามารถในการใช้ภาษาทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล
2. ความรู้และภูมิหลังของเรื่องราวในต้นฉบับ
3. ความสามารถในการเอาตัวเองเข้าไปแทนที่ผู้เขียนต้นฉบับ
4. มีศิลปะในการเขียน หลีกเลี่ยงการแปลคำต่อคำ ควรใช้ภาษามาตรฐาน ใช้ถ้อยคำสำนวนที่เหมาะสม รักษาบรรยากาศต้นฉบับ

5. กระบวนการแปลและวิธีปฏิบัติ

การแปลเป็นกระบวนการของการสื่อสาร เพียงแต่สลับซับซ้อนกว่าการสื่อสารตามปกติ ตรงที่ว่านักแปลนำเอาความคิดที่มีใช้ของตนเองมาถ่ายทอดสู่ผู้อื่นให้เข้าใจตรงกับเจ้าของความคิด ต้องการ นักแปลจึงต้องเข้าใจความคิดที่เจ้าของต้นฉบับภาษาต่างประเทศต้องการอย่างครบถ้วน เป็นอันดับแรก จากนั้นนักแปลจะต้องยึดอยู่กับความคิดนั้นเสมือนหนึ่งว่า เป็นความคิดของตนเอง และท้ายที่สุดนักแปลก็ถ่ายทอดความคิดดังกล่าวเป็นภาษาใหม่อย่างเป็นธรรมชาติ

ดานิกา เซเลสโกวิต (Danica Seleskovitch) ผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลชาวฝรั่งเศส ให้คำนิยามการแปลไว้ว่า “สิ่งที่เราแปลนั้นมีใช้ตัวภาษา หากแต่เป็นความหมายซึ่งผู้ส่งสารต้องการสื่อไปถึงผู้รับ” คำนิยามดังกล่าวหมายความว่า การแปลคือ การถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งให้ได้ตรงกัน คือผู้แปลต้องพยายามให้ผู้อ่านข้อความแปลเข้าใจสิ่งเดียวกันกับผู้อ่าน ข้อความจากต้นฉบับ ดังนั้น กิจกรรมเบื้องต้นที่นักแปลจะต้องกระทำก็คือ ต้องเข้าใจความหมายที่มีอยู่ในต้นฉบับอย่างถ่องแท้ ซึ่งความเข้าใจนั้นมีใช้เป็นการเข้าใจความหมายของคำศัพท์และโครงสร้างประโยคในภาษาต้นฉบับ หากแต่ต้องเข้าใจความหมายที่แท้จริงที่ผูกพันอยู่กับเนื้อหา สารภูมิหลังของเรื่อง สถานการณ์ ความหมายแฝง และอารมณ์ที่สอดแทรกอยู่ กล่าวคือ ผู้แปลจะต้องติดตามและเกิดอารมณ์ตามไปกับเจ้าของต้นฉบับเพื่อที่จะ “จับ” ความหมายของต้นฉบับตามที่ผู้พูดหรือผู้เขียนต้องการจะสื่อออกมาสู่ผู้รับในภาษาต้นฉบับอย่างแท้จริง เมื่อผู้แปลทำความเข้าใจกับต้นฉบับอย่างถ่องแท้แล้วให้นำเอาความหมายทั้งหมดจากต้นฉบับมาถ่ายทอดเป็นบทแปลในอีกภาษาหนึ่ง ซึ่งนอกจากจะต้องรักษาความหมายเดิมไว้แล้วยังจำเป็นต้องคำนึงถึงการใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติและสอดคล้องกับวัฒนธรรมของภาษานั้น ๆ ด้วย

*6. หลักการในการแปล

1. การทำความเข้าใจต้นฉบับ

นักแปลจะต้องรับรู้ความหมายในต้นฉบับได้เท่าเทียมกับผู้อ่าน ซึ่งเป็นผู้รับสารใน

---

*นพพร ประชากุล การแปล : ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532

ภาษาเดิม ความเข้าใจต้นฉบับมิใช่เป็นเพียงการเข้าใจคำ และไวยากรณ์ของภาษาที่ผู้เขียนใช้ แต่ต้องเข้าใจความหมายอันเกิดจากการบรรจบกันระหว่างภาษากับส่วนเสริมอื่นๆ นักแปลจะต้องระดมความรู้ทั้งทางภาษาและเนื้อหามาใช้จับประเด็นความหมายที่ต้นฉบับต้องการสื่ออย่างถูกต้อง

ความเข้าใจภาษาในต้นฉบับอย่างลึกซึ้งซึ่งนี้จะต้องควบคู่ไปกับความเข้าใจเนื้อหาซึ่งผู้แปลจำเป็นต้องมีความรู้ทั่วไปหรือที่เรียกว่าความรู้รอบตัว ผู้แปลควรเป็นผู้ที่อ่านมาก เพื่อที่จะทำความเข้าใจกับข้อเขียนประเภทต่างๆ และรู้เท่าทันความตั้งใจของผู้เขียน ความเข้าใจทั้งภาษาและเนื้อหาจะช่วยให้ผู้แปลเข้าใจวิธีคิด จุดมุ่งหมาย ตลอดจนสิ่งที่ละไว้ในฐานที่เข้าใจตามที่ปรากฏในต้นฉบับ

2. การผละออกจากต้นฉบับ

นักแปลมีหน้าที่ถ่ายทอด “สาร” มิใช่ถ่ายทอด “ภาษา” จึงต้องระมัดระวังมิให้อิทธิพลจากภาษาในต้นฉบับมารบกวนการถ่ายทอดสารด้วยภาษาใหม่ นักแปลมักจะคิดเทียบคำในภาษาแม่กับคำในภาษาต้นฉบับ ซึ่งผู้แปลในระยะฝึกหัดมักจะกระทำโดยอัตโนมัติ ทั้งนี้เป็นความเคยชินจากวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศในระดับต้นที่นิยมเทียบคำในภาษาของตนกับคำในภาษาต่างประเทศอย่างตายตัว แทนที่จะใช้บริบทในประโยคและสถานการณ์เป็นเครื่องช่วย นักแปลต้องใช้สมาธิในการอ่านต้นฉบับ เสมือนว่าเนื้อเรื่องในข้อเขียนนั้นเป็นเรื่องจริงที่ปรากฏต่อหน้าต่อตาตนเอง และทำใจของตนให้คล้อยตามไปกับภาพที่เห็นอย่างเต็มที่ เมื่อกระทำเช่นนั้นบ่อยๆ จนเกิดความเคยชิน ผู้ฝึกก็จะสามารถผ่านจากภาษาไปสู่ความหมายที่ผู้แต่งต้องการสื่อโดยอัตโนมัติ

3. การถ่ายทอดความหมายด้วยภาษาใหม่

ในขั้นตอนของความเข้าใจต้นฉบับ ผู้แปลต้องมีคุณสมบัติของผู้อ่านที่ดี แต่ในขั้นตอนของการถ่ายทอดผู้อ่านต้องเป็นนักเขียนที่ดี นักเขียนที่ดีย่อมต้องคำนึงถึงผู้อ่านของตนว่ามีความเคยชินทางภาษาอย่างไร นักแปลที่ดีก็ต้องนำความคิดที่กระจ่างมา “สวมใส่” ภาษาที่เป็นธรรมชาติ เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจความคิดนั้นได้อย่างชัดเจนและครบถ้วน นักแปลต้องตระหนักอยู่เสมอว่าหน้าที่สำคัญของตนนั้นคือการทำให้อ่านเข้าใจบทแปล

ทฤษฎีการแปลแบบยึดความหมายได้ชี้ให้เราเห็นว่า การแปลนั้นกระทำในระดับข้อความที่สื่อความหมายและมีไวยากรณ์ในระดับภาษา ดังนั้นกระบวนการแปลจึงมีความสลับซับซ้อนกว่าการถ่ายภาษา เพราะเกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจด้านเนื้อหาเป็นสำคัญ ภาษาเป็นสื่อที่ช่วยให้นักแปลเข้าใจความคิดในต้นฉบับและเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความคิดนั้น คุณภาพของงานแปลขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องทฤษฎีและวิธีการปฏิบัติเป็นหลัก ส่วนประสบการณ์และพรสวรรค์ของนักแปลเป็นสิ่งที่มาเสริมให้คุณภาพของงานแปลนั้นสมบูรณ์ขึ้น

7. ลักษณะของภาษาในงานแปลที่ดี

1. มีความชัดเจน

คือเป็นภาษาที่มีลักษณะกระชับ ไม่ใช้คำที่ไม่จำเป็น รูปประโยคควรเป็นประโยคสั้นๆ หลีกเลี่ยงโครงสร้างประโยคที่ซับซ้อน สลับที่ ใช้ข้อความที่แสดงความคิดได้แจ่มแจ้ง เช่น ประโยคเดียวแสดงความคิดเดียว ไม่กำกวมหรือชวนให้ตีความได้หลายแง่หลายมุม

2. มีความเหมาะสม

ผู้แปลต้องเลือกใช้ลีลาการเขียนให้สอดคล้องกับลักษณะของเรื่องที่จะแปล เช่น ถ้าแปลนวนิยายก็อาจใช้สำนวนโวหารเหมาะๆ ให้เกิดภาพพจน์ได้ แต่ถ้าแปลงานด้านกฎหมายหรือการแพทย์ก็ต้องใช้ศัพท์เฉพาะ และลีลาการเขียนที่สั้นๆ ไม่ใช้คำหรูหราหรือสำนวนอ้อมค้อมแต่อย่างใด

3. มีความเรียบง่าย

ใช้ภาษาที่เรียบง่ายและสัมพันธ์กับความคิดที่กระชับแจ่มแจ้งและถูกต้องตรงตามต้นฉบับ

4. มีความสมเหตุสมผล

ในภาษาแต่ละภาษามีความสมเหตุสมผลต่างกัน เวลาแปลภาษาที่ใช้ก็ต้องให้มีความสมเหตุสมผลเท่าๆ กับภาษาต้นฉบับมีด้วย

8. เครื่องหมายวรรคตอน

เป็นเครื่องหมายที่ใช้กันในภาษาจีน เป็นปัญหาผู้แปลเพราะในภาษาไทยไม่มีการใช้เครื่องหมายวรรคตอน ผู้แปลต้องทำความเข้าใจกับการใช้เครื่องหมายวรรคตอนในภาษาจีนเสียก่อน โดยเฉพาะในการแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทย เพื่อให้ภาษาจีนแปลออกมาเป็นภาษาที่ถูกต้องตามหลักภาษา ในการแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทย เครื่องหมายวรรคตอนเป็นเรื่องที่ผู้แปลควรคำนึงถึง เช่น “๑” เป็นการแสดงเจตนาอารมณ์ของผู้เขียนว่า ข้อความที่มาก่อนเครื่องหมายนี้จบสิ้นลงแล้ว เวลาแปลก็ควรจะให้เนื้อความจบลงเฉพาะประโยคนั้นด้วย

9. การแก้ไขปัญหาในการแปล

1. ศึกษาวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาต้นฉบับให้ลึกซึ้ง ผู้แปลต้องให้ความสนใจว่าตนมีความรู้และภูมิหลังในเรื่องนั้นๆ หรือวัฒนธรรมนั้นๆ เพียงพอก่อนที่จะแปล

2. ศึกษาโครงสร้างของภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลอย่างละเอียดเมื่อมีความเข้าใจโครงสร้างของภาษาต้นฉบับดีพอแล้ว การแปลก็จะมีปัญหาหรือข้อผิดพลาดมานัก

3. ศึกษาเรื่องคำที่มีความหมายแฝงหรือเลือกใช้คำเพื่อแสดงน้ำเสียง เงามของความหมาย ท่วงทำนองหรือระดับของภาษาต่างๆ กัน

4. เมื่อมีปัญหา สิ่งที่ผู้แปลต้องปฏิบัติคือค้นคว้าหาความหมายของคำหรือสำนวนที่เป็นปัญหาจากพจนานุกรมและสารานุกรม ซึ่งยิ่งค้นได้กว้างมากเท่าใดก็จะเป็นการดี และทำให้ผู้แปลแจ่มแจ้งขึ้นเท่านั้น นอกจากการพึ่งพจนานุกรมและสารานุกรมต่างๆ แล้ว ผู้แปลยังอาจจะถามเจ้าของภาษาได้โดยตรงถึงสิ่งที่ผู้แปลไม่กระจ่างด้วย

10. งานแปลและการวิจารณ์งานแปล

การแปลเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ผู้แปลต้องมีความรู้ในด้านต่างๆ ทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลเป็นอย่างดี ทั้งทางด้านวัฒนธรรม ภาษาศาสตร์ ความรู้รอบตัว กอปรกับความสามารถพิเศษเฉพาะตนและการฝึกฝน ต้องยึดหลักความถูกต้องแม่นยำในการแปล การใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่ายและชัดเจนกับมีพื้นความรู้และประสบการณ์มากพอ การอ่านมาก เห็นมาก และช่างสังเกต ช่างจดจำจะช่วยทำให้ผู้แปลงานได้อย่างถูกต้อง ไพเราะรื่นหูมากขึ้น ยิ่งถ้าเป็นงานแปลด้านวรรณกรรม ผู้แปลเท่ากับเป็นผู้รับผิดชอบในอันที่จะต้องนำรูปแบบ เนื้อหาและคุณค่าของวรรณกรรมเรื่องนั้นมาถ่ายทอดไว้ในภาษาฉบับแปลโดยครบถ้วนหรือใกล้เคียงที่สุด ถ้าต้นฉบับเป็นร้อยกรองก็สมควรอย่างยิ่งที่ผู้แปลจะถอดความออกมาเป็นร้อยกรอง ถ้าต้นฉบับเน้นความงดงามเชิงวรรณศิลป์ ผู้แปลก็ต้องรักษาคุณสมบัตินั้นไว้ ถ้าต้นฉบับมีจุดเด่นต้องการเน้นความโศกเศร้า หรือความตื่นเต้นเร้าใจ ผู้แปลก็ต้องรักษาคุณสมบัติเหล่านั้นไว้ในบทแปลที่ตนถ่ายทอดออกมาเช่นกัน ถ้าผู้แปลไม่สามารถกระทำดังกล่าวได้ หรือกระทำอย่างบิดเบือนจากต้นฉบับ ก็ถือได้ว่าผลงานแปลนั้นๆ ไม่ได้เป็นงานสร้างสรรค์และไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร

* 11. ขั้นตอนในการแปลเรื่องต่าง ๆ

11.1 การแปลข่าว

ในการแปลข่าวผู้แปลต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่อไปนี้

1. หัวข่าว
2. สถานที่เกิดของข่าวและบทสรุปใจความสำคัญของข่าวในย่อหน้าแรก
3. รายละเอียดข่าว
4. หัวข้อย่อย ซึ่งจะอยู่ตรงกลางคอลัมน์เป็นช่วงๆ ในกรณีที่ข่าวมีความยาวมาก

ในการแปลข่าว ผู้แปลต้องรู้ศัพท์ในการแปลข่าวนั้นๆ มากพอ ต้องชวนชวายให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะแปลมากที่สุด ต้องระมัดระวังการลำดับเรื่องราวอะไรเกิดก่อนเกิดหลังอะไรเป็นผลกัน เวลาแปลอาจต้องใช้การแปลเอาความบ้าง มีการตัดตอนบ้างและอาจต้องใช้พรรณนา

* ดวงตา สุพล ทฤษฎีและกลวิธีการแปล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. หน้า 61-89

โวหารหรือการบรรยายให้เป็นภาษาไทยโดยไม่สะดุดหู แต่ต้องระวังไม่ให้เสียเนื้อความของต้นฉบับ และต้องไม่แปลคำต่อคำ ยกเว้นเวลาแปลเอกสารประกอบคดีเท่านั้นต้องคำหนึ่งถึงศัพท์หมวด เช่น ชื่อโรคต่าง ๆ ชื่อเมือง ทวีป ประเทศ ตำแหน่งหน้าที่ของบุคคลสำคัญของแต่ละประเทศใช้ไม่เหมือนกัน

11.2 การแปลสารคดี ประกาศ และบทความธุรกิจ

ผู้แปลต้องอ่านเรื่องต้นฉบับให้เข้าใจถ่องแท้อย่างน้อย 1 เทียวก่อน และแปลให้ตรงกับต้นฉบับมากที่สุดเพื่อรักษาเนื้อหาความหมายและจุดประสงค์ของต้นฉบับไว้ ต้องไม่เติมข้อความใดหรือตัดทอนส่วนใดออก ต้องแปลตรงตามความคิดเห็นของผู้เขียน ไม่แทรกความคิดเห็นส่วนตัวของผู้แปลเข้าไปด้วย พยายามรักษาต้นฉบับไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

11.3 การแปลสาส์นทางการทูต

ภาษาที่ใช้ในการเขียนสาส์นเป็นภาษาราชการ มีความเป็นงานเป็นการ จึงมีรูปแบบค่อนข้างตายตัว มีบทขึ้นต้น บทลงท้าย และเนื่องจากถือว่าสาส์นแสดงให้เห็นถึงความคิดของเจ้าของสาส์น ซึ่งเป็นบุคคลชั้นนำ ในการแปลจึงต้องเลือกใช้คำที่ไพเราะสุภาพ และต้องทำอย่างประณีตพิถีพิถันพอสมควร

11.4 การแปลวรรณกรรม โฆษณา เรื่องสั้นและความรู้ทั่วไป

การแปลวรรณกรรม โฆษณา เรื่องสั้นและความรู้ทั่วไปนั้นต้องอาศัยความรอบรู้และความรู้สึกอันละเอียดอ่อนของผู้แปลเป็นสำคัญ ผู้แปลจะต้องพิจารณาเนื้อหาของงานที่จะแปลให้รอบคอบ ไม่ว่าจะเป็นการแปลจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย หรือจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน ผู้แปลต้องระลึกไว้ว่าต้องไม่ถ่ายทอดภาษาออกมาให้เป็นสำนวนที่กวจนจนผู้อ่านไม่รู้แน่ว่าความหมายของข้อความที่แปลออกมาแล้วคืออะไร ทั้งสำนวนและความหมายจึงเป็นสิ่งสำคัญควบคู่กันไป ผู้แปลงานวรรณกรรมต้องเอาใจใส่เนื้อหาของข้อความที่จะแปลและสำนวนที่จะใช้ในการแปลเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะผู้เขียนงานแต่ละเรื่องย่อมมีสำนวนในการเขียนหรือแนวการเขียนเฉพาะตัวที่แตกต่างกันออกไปทั้งในด้านการสร้างรูปประโยคและการสื่อความคิด ผู้แปลต้องสามารถถ่ายทอดทั้งภาษาและความคิดในฉบับแปลได้อย่างเด่นชัด และมีลักษณะเป็นภาษาแปลที่ไม่แข็งกระด้าง

คำถามท้ายบท

1. การแปลคืออะไร
2. กระบวนการแปลประกอบด้วยอะไรบ้าง
3. การแปลภาษาพูดและภาษาเขียนมีความเหมือนกันและต่างกันอย่างไร
4. ท่านมีความเข้าใจกับ “ทฤษฎีการแปล” อย่างไร
5. นักแปลควรมีคุณสมบัติอย่างไร
6. ท่านมีวิธีปฏิบัติในการแปลอย่างไร
7. หลักการในการแปลประกอบด้วยอะไรบ้าง
8. ลักษณะของภาษาในงานแปลที่ดีควรเป็นอย่างไร
9. เครื่องหมายวรรคตอนมีความสำคัญอย่างไรในประโยคภาษาจีนและประโยคภาษาไทย
10. อุปสรรคในการแปลมีอะไรบ้าง ท่านมีวิธีในการแก้ไขอย่างไร
11. การแปลข่าวและการแปลสารคดีมีขั้นตอนอย่างไร
12. การแปลสาส์นทางการทูต ควรทำอย่างไร
13. การแปลวรรณกรรมมีขั้นตอนอย่างไร